

ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ
Кафедра загально-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. першого заступника
начальника Інституту

_____ Калашник Н.С.
“ _____ ” _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

за спеціальністю: «Правознавство» 6.030401
факультет: юридичний

Київ – 2017 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічне право» складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 6.030401 «Правознавство» ступеня вищої освіти бакалавр, за денною формою навчання.

Розробник: Сокальська Олена Володимирівна, начальник кафедри загально-правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент.

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри загально-правових дисциплін

Протокол від «___»_____2017 року №___

Начальник кафедри загально-правових дисциплін

_____ О.В. Сокальська

Схвалено науково-методичною радою Інституту кримінально-виконавчої служби

Протокол від «___»_____2017 року №_

Голова науково-методичної ради _____ Н. С. Калашник

1. Програма навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система знань про суспільні відносини, що виникають в процесі використання, користування та охорони природних ресурсів.

Міждисциплінарні зв'язки: Екологічне право як навчальна дисципліна тісно пов'язане як з юридичними, такими як цивільне право, адміністративне право, конституційне право, кримінальне право, державне управління.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Загальні положення екологічного права України.
2. Правова охорона, використання та відтворення природних ресурсів.

Метою викладання навчальної дисципліни “Екологічне право” є надання курсантам знань щодо відносин між суб'єктами, які виникають з приводу забезпечення екологічної безпеки, відтворення природних об'єктів та охорони навколишнього природного середовища, а також навичок аналізу та правильного застосування норм права при вирішенні ситуативних завдань з екологічно-правових питань.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Екологічне право” є:

- надання інформації щодо основних юридичних понять в сфері екологічних правовідносин;

- формування у майбутніх працівників уявлень про екологічні проблеми держави, способи їх вирішення за допомогою нормативно-правового регулювання;

- прищеплення знань щодо правових засад охорони та використання природних ресурсів, а також умінь та навичок вирішення проблемних ситуативних завдань, що виникають в процесі реалізації прав суб'єктів на природні ресурси;

- ознайомлення курсантів зі змістом та спрямованістю екологічної політики держави в контексті реалізації міжнародно-правової практики охорони навколишнього середовища;

- виховання у курсантів екологічної свідомості, яка полягає у розумінні пріоритетності незруйнованого природного середовища та дбайливому ставленні до природних об'єктів та продуктів людської діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Мова навчання: українська.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедр загально-правових дисциплін, які

безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою so2001@gmail.com

Структура навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет, метод, принципи, система та джерела екологічного права

Форми взаємодії суспільства і природи. Екологічна функція держави. Поняття екологічного права як самостійної галузі права України. Місце екологічного права в правовій системі України. Екологічне право як наука та навчальна дисципліна. Предмет еколого-правового регулювання. Поняття екологічних відносин та їх різновиди залежно від об'єкта природи. Метод еколого-правового регулювання. Об'єкт та суб'єкти екологічного права. Принципи екологічного права України: поняття, значення та система. Система екологічного права України. Структура Загальної та Особливої частин. Підгалузі та інститути екологічного права України. Поняття джерел екологічного права України, їх загальна характеристика та основні особливості

Тема 2. Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища

Загальна характеристика управління галузі охорони навколишнього природного середовища. Види та принципи управління в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Органи державного управління загальної компетенції та їх повноваження в сфері екології. Органи державного управління спеціальної компетенції в сфері охорони навколишнього природного середовища та використання природних об'єктів. Повноваження Міністерства екології і природних ресурсів України та його органів на місцях. Органи державного управління в сфері використання і охорони земель, вод, надр, лісів, тваринного світу, атмосферного повітря, територій і об'єктів природно заповідного фонду.

Територіальний (місцевий) рівень екологічного управління та контролю. Громадське управління в сфері охорони навколишнього природного середовища.

Функції управління в галузі охорони навколишнього природного середовища. Організаційні функції управління (облік природних ресурсів; екологічне планування; прогнозування використання природних ресурсів та охорони довкілля; просторово-територіальний устрій об'єктів природи).

Тема 3. Екологічні права і обов'язки громадян

Поняття екологічних прав громадян як межі дозволеної поведінки в сфері екології. Зміст і правова природа екологічних прав громадян, їхні особливості. Класифікація екологічних прав громадян, її основні критерії. Обмеження, зупинення та припинення екологічних прав. Право громадян на безпечне для життя та здоров'я навколишнє природне середовище. Інші екологічні права громадян. Гарантії і правові форми забезпечення екологічних прав громадян. Поняття і класифікація екологічних обов'язків громадян.

Тема 4. Правовий режим використання та охорони земель

Земля як об'єкт земельних відносин. Категорії земель та їхній правовий режим. Право власності на землю. Постійне землекористування. Оренда землі як специфічна форма землекористування. Підстави виникнення і припинення права землекористування. Правові гарантії здійснення земельних прав. Правова охорона земель. Регулююча функція правової охорони земель. Стимулююча функція правової охорони земель. Контрольна та каральна функції правової охорони земель. Правове регулювання використання та охорони земельних ресурсів. Функції управління в галузі земельних відносин. Моніторинг земель. Планування використання та охорони земель. Нормування та стандартизація у сфері використання та охорони земель. Землеустрій. Державний земельний кадастр. Державна реєстрація прав на землю. Відповідальність за порушення земельного законодавства.

Тема 5. Правовий режим використання та охорони вод

Води як об'єкт правового регулювання, використання, відтворення та охорони. Класифікація водних ресурсів. Функції водних ресурсів. Право власності на водні об'єкти. Водні об'єкти загальнодержавного та місцевого значення. Загальна характеристика права водокористування. Об'єкти права водокористування. Суб'єкти права водокористування. Первинні та вторинні водокористувачі. Види права водокористування. Права та обов'язки водокористувачів. Підстави та порядок виникнення та припинення права водокористування. Порядок погодження та видачі дозволу на право водокористування. Органи, які видають дозвіл на право водокористування. Правове регулювання оренди водних об'єктів. Порядок припинення права спеціального водокористування.

Поняття та зміст правової охорони вод. Водоохоронні зони. Вимоги щодо охорони вод від забруднення, засмічення та вичерпання. Управління і контроль в галузі використання, відтворення та охорони вод. Стандарти та нормативи водокористування. Розподіл та перерозподіл водних ресурсів. Контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів. Відповідальність за порушення водного законодавства.

Тема 6. Правовий режим використання та охорони лісів

Право власності на ліси в Україні. Право лісокористування та землекористування на землях лісового фонду України. Загальне та спеціальне лісокористування. Права та обов'язки лісокористувачів, їх класифікація.

Підстави та порядок виникнення та припинення права лісокористування. Використання лісових ресурсів у санітарно-гігієнічних, рекреаційних та оздоровчих цілях. Управління у галузі використання, відтворення та охорони лісів. Розподіл та перерозподіл лісів. Надання земельних ділянок лісового фонду у постійне та тимчасове користування. Ведення державного обліку лісів і державного лісового кадастру. Лісовпорядкування. Контроль за використанням, відтворенням, захистом та охороною лісів. Плата за використання лісових ресурсів і користування землями лісового фонду. Правові основи організації відновлення лісів і лісорозведення. Правова охорона лісів і земель лісового фонду. Відповідальність за порушення лісового законодавства. Червона книга України.

Тема 7. Правовий режим використання та охорони надр

Надра як об'єкт правового регулювання, використання та охорони. Державний фонд надр. Корисні копалини загальнодержавного та місцевого значення. Державний фонд родовищ корисних копалин. Загальна характеристика права користування надрами. Об'єкти та суб'єкти права користування надрами. Види права користування надрами. Використання надр на умовах угод про розподіл продукції. Права та обов'язки користувачів надр. Підстави та порядок виникнення права та припинення права користування надрами. Управління у галузі використання і охорони надр. Розподіл і перерозподіл надр між надрокористувачами. Розпорядження геологічною інформацією. Державний облік родовищ, запасів і проявів корисних копалин, а також ділянок, наданих у користування, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин. Державний кадастр родовищ і проявів корисних копалин. Державний контроль і нагляд за веденням робіт з геологічного вивчення надр, їх використанням та охороною. Правова охорона надр.

Тема 8. Правове регулювання охорони і використання тваринного світу

Загальна характеристика права використання тваринного світу. Об'єкти та суб'єкти права використання тваринного світу. Власники об'єктів тваринного світу та користувачі. Види права використання тваринного світу.

Підстави та порядок виникнення та припинення права власності і права користування тваринним світом.

Правова охорона тваринного світу. Обов'язки користувачів тваринного світу щодо проведення охоронних заходів. Правове регулювання мисливства та рибальства. Правове регулювання мисливства та рибальства. Реалізація права на полювання. Користування тваринним світом у наукових, культурно-освітніх, виховних та естетичних цілях. Добування диких тварин з метою утримання і розведення в неволі чи напіввільних умовах. Використання корисних властивостей життєдіяльності тварин. Управління у галузі використання, відтворення і охорони тваринного світу. Державний облік тварин та облік обсягів їх добування. Державний кадастр тваринного світу. Державний контроль у галузі охорони, використання та відтворення тваринного світу. Відповідальність за порушення законодавства України про тваринний світ.

Тема 9. Правове регулювання охорони і використання атмосферного повітря

Атмосферне повітря як об'єкт правового регулювання, використання та охорони. Поняття правової охорони атмосферного повітря, її законодавче забезпечення. Загальна характеристика права користування атмосферним повітрям, його особливості. Види права користування атмосферним повітрям. Суб'єкти права користування атмосферним повітрям. Обов'язки суб'єктів права користування атмосферним повітрям. Управління і контроль у галузі охорони атмосферного повітря та його функції. Правове регулювання стандартизації та нормування у сфері використання та охорони атмосферного повітря. Тимчасовий шкідливий вплив на атмосферне повітря за відсутності екологічного нормативу. Відповідальність за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.

Тема 10. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Поняття екологічної мережі України. Загальна характеристика формування екологічної мережі України та її об'єктів.

Поняття об'єктів природно-заповідного фонду. Цільове призначення об'єктів природно-заповідного фонду. Право власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду. Правові засади функціонування окремих видів природно-заповідних територій та об'єктів. Порядок створення та оголошення територій і об'єктів природно-заповідного фонду. Правова охорона об'єктів природно-заповідного фонду. Відповідальність за порушення законодавства України про природно-заповідний фонд.

Поняття рекреаційних зон, їх юридичні ознаки. Склад рекреаційних зон. Види рекреаційних зон. Правовий режим рекреаційних зон. Поняття лікувально-оздоровчих зон. Поняття курортних зон та особливості їх правового режиму. Види курортних і лікувально-оздоровчих зон. Право власності на землі рекреаційного і лікувально-оздоровчого призначення. Особливості використання рекреаційних зон, лікувально-оздоровчих зон і курортів. Правова охорона рекреаційних, курортних і лікувально-оздоровчих зон. Вимоги до господарської діяльності, що проводиться в межах рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон і курортів. Відповідальність за порушення режиму використання та охорони курортних, лікувально-оздоровчих зон і курортів.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів -3	Галузь знань 0304 Право (шифр і назва)	Нормативна	
	Спеціальність 6.030401 Правознавство (шифр і назва)		
Модулів - 3		Рік підготовки:	
Змістових модулів - 1		4	
		Семестр: 7	
Загальна кількість годин – 108	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 2		20 годин	
		Семінарські заняття:	
		18 годин	
		Практичні заняття:	
		16 годин	
		Самостійна робота:	
		54 годин	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 54/54

3. Тематичний план

№ з/п	Назви тем	Нормативний обсяг годин	з них				
			Всього годин з викладачем	з них			Самостійна робота
				Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	
1.	Предмет, метод, принципи, система та джерела екологічного права	10	4	2	2		6
2.	Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища	12	4	2	2		8
3.	Екологічні права і обов'язки громадян	14	6	2	2	2	8
4.	Правовий режим використання та охорони земель	8	6	2	2	2	2
5.	Правовий режим використання та охорони вод	8	6	2	2	2	2
6.	Правовий режим використання та охорони лісів	10	6	2	2	2	4
7.	Правовий режим використання та охорони надр	8	6	2	2	2	2
8.	Правове регулювання охорони і використання тваринного світу	6	4	2	2		2
9.	Правове регулювання охорони і використання атмосферного повітря	6	4	2	2		2
10.	Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду	4					4
	Всього годин	108	54	20	18	16	54

4. Плани семінарських занять

Тема 1. Предмет, метод, принципи, система та джерела екологічного права

1. Екологічне право як наука та навчальна дисципліна.
2. Екологічна функція держави.
3. Поняття екологічного права як самостійної галузі права України.
4. Місце екологічного права в правовій системі України.
5. Система екологічного права України.

Тема 2. Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища

1. Загальна характеристика управління галузі охорони навколишнього природного середовища. Види та принципи управління в галузі охорони навколишнього природного середовища.
2. Органи державного управління загальної компетенції та їх повноваження в сфері екології.
3. Функції управління в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Тема 3. Екологічні права і обов'язки громадян

1. Поняття екологічних прав громадян як межі дозволеної поведінки в сфері екології.
2. Зміст і правова природа екологічних прав громадян, їхні особливості.
3. Класифікація екологічних прав громадян, її основні критерії.

Тема 4. Правовий режим використання та охорони земель

1. Земля як об'єкт земельних відносин.
2. Категорії земель та їхній правовий режим.
3. Право власності на землю. Постійне землекористування.
4. Оренда землі як специфічна форма землекористування.
5. Підстави виникнення і припинення права землекористування.
6. Правова охорона земель.

Тема 5. Правовий режим використання та охорони вод

1. Води як об'єкт правового регулювання, використання, відтворення та охорони. Класифікація водних ресурсів.
2. Функції водних ресурсів. Право власності на водні об'єкти.
3. Водні об'єкти загальнодержавного та місцевого значення.
4. Загальна характеристика права водокористування.
5. Об'єкти права водокористування. Суб'єкти права водокористування.

Тема 6. Правовий режим використання та охорони лісів

1. Право власності на ліси в Україні.

2. Право лісокористування та землекористування на землях лісового фонду України.

3. Права та обов'язки лісокористувачів, їх класифікація.

4. Підстави та порядок виникнення та припинення права лісокористування. Використання лісових ресурсів у санітарно-гігієнічних, рекреаційних та оздоровчих цілях. Управління у галузі використання, відтворення та охорони лісів. Розподіл та перерозподіл лісів.

Тема 7. Правовий режим використання та охорони надр

1. Надра як об'єкт правового регулювання, використання та охорони. Державний фонд надр.

2. Державний фонд родовищ корисних копалин.

3. Загальна характеристика права користування надрами.

4. Об'єкти та суб'єкти права користування надрами.

5. Види права користування надрами.

Тема 8. Правове регулювання охорони і використання тваринного світу

1. Загальна характеристика права використання тваринного світу. Об'єкти та суб'єкти права використання тваринного світу.

2. Власники об'єктів тваринного світу та користувачі.

3. Види права використання тваринного світу.

4. Підстави та порядок виникнення та припинення права власності і права користування тваринним світом.

Тема 9. Правове регулювання охорони і використання атмосферного повітря

1. Атмосферне повітря як об'єкт правового регулювання, використання та охорони.

2. Поняття правової охорони атмосферного повітря, її законодавче забезпечення.

3. Загальна характеристика права користування атмосферним повітрям, його особливості.

4. Види права користування атмосферним повітрям.

5. Суб'єкти права користування атмосферним повітрям. Обов'язки суб'єктів права користування атмосферним повітрям.

5. Завдання для самостійної роботи

1. Предметом екологічного права є:

А. життя людини

- B. суспільні відносини із взаємодії людини і космосу
- C. суспільні відносини у сфері взаємодії суспільства і природи
- D. суспільні відносини між державними органами
- E. природні цінності

2. До об'єктів екологічного права не належать:

- A. природна ресурси
- B. природні території
- C. життя людини
- D. природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні
- E. домашні тварини

3. Методи екологічного права:

- A. матеріальний
- B. імперативний
- C. диспозитивний
- D. таксаційний
- E. цивільно-правовий
- F. еколого-економічний
- G. колізійний

4. Об'єкти екологічного права:

- A. транспорт
- B. безпека харчової продукції
- C. домашні тварини
- D. природні ресурси
- E. природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні
- F. здоров'я і життя людей
- G. комунальна гігієна

5. Предмет екологічного права складають такі відносини:

- A. з приводу використання космічного простору
- B. з приводу раціонального використання природних ресурсів
- C. з приводу охорони навколишнього природного середовища
- D. з приводу забезпечення охорони праці
- E. з приводу охорони та використання свійських тварин
- F. з приводу забезпечення екологічної безпеки
- G. з приводу безпеки харчової продукції

6. Об'єкти правової охорони навколишнього природного середовища:

- A. ліси та інша рослинність
- B. земля;
- C. атмосферне повітря;
- D. юридичні особи
- E. транспорт
- F. надра
- G. підприємства, установи, організації, незалежно від форм власності
- H. природно-заповідний фонд
- I. свійські тварини

7. Принципи екологічного права України

- A. обов'язкового екологічного страхування
- B. сталого розвитку
- C. платності загального використання природних ресурсів
- D. пріоритетності розвитку економіки
- E. запобігання екологічній шкоді
- F. раціонального використання природних ресурсів
- G. захисту секретної екологічної інформації
- H. платності спеціального природокористування
- I. міжнародного екологічного співробітництва

8. Основними принципами охорони навколишнього природного середовища є:

- A. гарантування економічно збалансованого розвитку
- B. гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей
- C. обов'язковість громадської екологічної експертизи
- D. запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища
- E. збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів
- F. обов'язковість екологічної експертизи
- G. науково обґрунтоване нормування впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище
- H. повне видалення відходів виробництва
- I. платність загального використання природних ресурсів

9. Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності:

- A. Українського народу
- B. Української держави
- C. людства Землі
- D. Української нації
- E. Верховної Ради України

10. Статтею 50 Конституції України кожному гарантується:

- A. право на інформацію про стан свого здоров'я;
- B. право вільного доступу до інформації про стан довкілля, а також право на її поширення;
- C. право на отримання інформації про стан довкілля із ЗМІ та офіційних заяв посадових осіб;
- D. право подавати запити до органів державної влади та місцевого самоврядування про надання екологічної інформації;
- E. право на екологічну освіту

11. Правові і організаційні основи та екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря визначені у:

- A. Повітряному кодексі
- B. Законі України Про охорону атмосферного повітря
- C. Кодексі про атмосферне повітря
- D. Законі України Про збереження та використання атмосферного повітря
- E. Законі України Про охорону повітря

12. Питання забезпечення раціонального використання надр та їх охорони регулюються:

- A. Законом України Про охорону надр
- B. Кодексом України про надра
- C. Гірничим Законом
- D. Законом України Про охорону та використання корисних копалин
- E. Законом України Про нафту та газ

13. Питання збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації та видалення відходів регулюються:

- A. Законом України Про відходи
- B. Законом України Про охорону атмосферного повітря
- C. Законом України Про природно-заповідний фонд
- D. Законом України Про екологічний аудит
- E. Кодексом України Про надра

14. Питання використання вод та їх охорони від забруднення, засмічення та вичерпання в Україні регулюються:

- A. Законом України Про питну воду та питне водопостачання
- B. Кодексом торгового мореплавства
- C. Водним кодексом України
- D. Законом України Про охорону та використання водних ресурсів
- E. Законом України Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення

15. Лісові відносини в Україні регулюються:

- A. Кодексом України про лісовий фонд
- B. Екологічним кодексом
- C. Законом України Про екологічну експертизу
- D. Лісовим кодексом України
- E. Законом України Про ліси

16. Земельні відносини регулюються:

- A. Законом України Про землі
- B. Законом України Про земельний фонд України
- C. Законом України про статус земель
- D. Кодексом про земельний фонд України
- E. Земельним кодексом України

17. Питання охорони, використання і відтворення тваринного світу регулюються:

- A. Законом України Про тварин
- B. Законом України Про тваринний світ
- C. Кодексом України Про тваринний світ
- D. Законом України Про свійських тварин
- E. Тваринним кодексом України

18. Питання охорони, використання і відтворення рослинного світу регулюються:

- A. Законом України Про рослинність
- B. Законом України Про флору та фауну
- C. Кодексом України Про рослинний фонд України
- D. Законом України Про рослинний світ
- E. Законом України Про рідкісну рослинність

19. Суспільні відносини у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, регулюються:

- A. Законом України Про рідкісну рослинність
- B. Законом України Про флору та фауну
- C. Законом України Про Червону книгу
- D. Кодексом України Про рідкісну флору та фауну
- E. Екологічним кодексом України

20. Відносини у сфері екологічної експертизи регулюються:

- A. Закон України Про експертизи в Україні
- B. Закон України Про екологічну експертизу
- C. Закон України Про екологічний аудит
- D. Кодексом Про екологічну експертизу
- E. Екологічним кодексом України

21. Стаття 16 Конституції України закріплює такі обов'язки держави:

- A. забезпечення екологічної безпеки
- B. забезпечення населення безпечними продуктами харчування
- C. підтримання екологічної рівноваги на території України
- D. забезпечення охорони здоров'я
- E. збереження генофонду Українського народу
- F. надання природних ресурсів у власність та користування
- G. поширення екологічної інформації

22. Стаття 16 Конституції України закріплює такі обов'язки держави:

- A. Забезпечення населення безпечними продуктами харчування
- B. Забезпечення екологічної безпеки
- C. Підтримання екологічної рівноваги на території України
- D. Забезпечення охорони здоров'я
- E. Поширення екологічної інформації

- F. Надання природних ресурсів у власність та користування
- G. Подолання наслідків Чорнобильської катастрофи

23. Стаття 50 Конституції закріплює:

- A. право на сприятливе для життя і здоров'я навколишнє середовище
- B. право на безпеку харчових продуктів і предметів побуту
- C. право на відшкодування шкоди завданої порушенням права на безпечне для життя та здоров'я довкілля
- D. право на безпечне для життя і здоров'я довкілля
- E. право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту
- F. право на користування природними ресурсами
- G. право на здорове довкілля

24. До кодифікованих актів України з екологічного права належать:

- A. Лісовий кодекс
- B. Кодекс України про атмосферне повітря
- C. Кодекс України про надра
- D. Екологічний кодекс
- E. Водний кодекс
- F. Закон України Про охорону навколишнього природного середовища
- G. Земельний кодекс
- H. Повітряний кодекс
- I. Закон України Про надра

25. До не кодифікованих актів України з екологічного права

належать:

- A. Закон України Про рослинний світ
- B. Закон України Про екологічний аудит
- C. Закон України Про охорону навколишнього природного середовища
- D. Кодекс України про надра
- E. Земельний кодекс
- F. Закон України Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення
- G. Кодекс України про атмосферне повітря
- H. Водний кодекс
- I. Екологічний кодекс

26. Статтею 50 Конституції України кожному гарантується:

- A. право на інформацію про стан свого здоров'я;
- B. право вільного доступу до інформації про стан довкілля, а також право на її поширення;
- C. право на отримання інформації про стан довкілля із ЗМІ та офіційних заяв посадових осіб;
- D. право подавати запити до органів державної влади та місцевого самоврядування про надання екологічної інформації;
- E. право на екологічну освіту

27. Задоволення запиту про надання письмової інформації здійснюється протягом:

- A. 30 днів
- B. 10 днів
- C. 31 дня
- D. 2-ох місяців
- E. місяця

28. Стаття 50 Конституції закріплює:

- A. право на сприятливе для життя і здоров'я навколишнє середовище;
- B. право на безпеку харчових продуктів і предметів побуту;
- C. право на відшкодування шкоди завданої порушенням права на безпечне для життя та здоров'я довкілля;
- D. право на безпечне для життя і здоров'я довкілля
- E. право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту;
- F. право на користування природними ресурсами;
- G. право на здорове довкілля

29. Управління охороною навколишнього природного середовища полягає у здійсненні в цій галузі функцій:

- A. страхування
- B. спостереження
- C. дослідження
- D. компенсації
- E. автоматизації
- F. контролю
- G. розподілу власності

30. Гарантії екологічних прав громадян: екологічні права громадян забезпечуються:

- A. проведенням широкомасштабних державних заходів щодо підтримання, відновлення і поліпшення стану навколишнього природного середовища
- B. здійсненням безоплатного спеціального використання природних ресурсів
- C. участю громадських об'єднань та громадян у діяльності щодо охорони навколишнього природного середовища
- D. здійсненням державного та громадського контролю за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища
- E. невідворотністю відповідальності за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища
- F. встановленням плати за загальне використання природних ресурсів
- G. компенсацією в установленому порядку шкоди, заподіяної здоров'ю і майну громадян внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища
- H. компенсацією витрат пов'язаних з проживанням на забруднених територіях
- I. встановлення надбавок за дотримання нормативів екологічної безпеки

6. Індивідуальні завдання

-

7. Методи навчання та контролю

Під час викладання використовуються різноманітні методи навчання: словесні; наочні; практичні; евристичні; частково-пошукові; дослідницькі; експериментальні; методи проблемного викладання; методи проекту; методи колективної розумової діяльності; методи самостійної роботи; імітаційні методи тощо.

Контроль за рівнем та повнотою засвоєння матеріалу з навчальної дисципліни здійснюється через поточний та підсумковий контролю. Для підсумкового контролю з дисципліни «Екологічне право» навчальним планом передбачено залік. На заліку визначаються результати придбання курсантами знань з екологічного права.

Крім підсумкового контролю, для перевірки знань курсантів використовуються також різні форми поточного контролю. Протягом семестру курсанти виконують різноманітні навчальні завдання, проходять комп'ютерне тестування з навчальної дисципліни.

8. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Поняття екологічного права.
2. Предмет екологічного права.
3. Система екологічного права.
4. Принципи та завдання екологічного права.
5. Джерела екологічного права.
6. Роль екологічного права у здійсненні екологічної політики держави.
7. Екологічні права та обов'язки громадян.
8. Гарантії реалізації екологічних прав громадян.
9. Способи захисту екологічних прав громадян.
10. Управління в галузі екології.
11. Система органів управління в галузі екології.
12. Контроль і нагляд в галузі охорони навколишнього природного середовища.
13. Повноваження Рад народних депутатів в галузі охорони навколишнього природного середовища.
14. Зміцнення законності в галузі природокористування.
15. Екологічна безпека та заходи по її забезпеченню.
16. Підстави виникнення права природокористування.
17. Право загального використання об'єктів природи.
18. Особливо охоронювані території та об'єкти, їх правовий режим.
19. Особливості використання територій, які зазнали радіаційного забруднення.
20. Зміст права власності на природні ресурси.
21. Суб'єкти та об'єкти права власності на природні ресурси.
22. Відповідальність за порушення законодавства про власність.
23. Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства.
24. Адміністративна відповідальність за порушення екологічного законодавства.
25. Кримінальна відповідальність за порушення екологічного законодавства.
26. Умови та підстави проведення екологічної експертизи. Строки її проведення.
27. Суб'єкти екологічної експертизи.
28. Об'єкти екологічної експертизи.
29. Форми екологічної експертизи.
30. Експерт екологічної експертизи, його права і обов'язки.

31. Земля як об'єкт правової охорони.
32. Земельний фонд України та землеустрій.
33. Земельний фонд України та земельний кадастр.
34. Компетенція Державного комітету України по земельним ресурсам в галузі управління.
35. Основні функції управління земельним фондом України.
36. Охорона земель в Україні.
37. Вирішення земельних спорів.
38. Відповідальність за порушення земельного законодавства.
39. Водний фонд України.
40. Функції управління державним водним фондом.
41. Види водокористування і їх характеристика.
42. Спеціальне водокористування.
43. Строки спеціального водокористування.
44. Водокористувачі в Україні, їх характеристика.
45. Права та обов'язки водокористувачів.
46. Обмеження прав водокористувачів.
47. Охорона вод.
48. Водоохоронні зони та зони санітарної охорони.
49. Відповідальність за порушення водного законодавства.
50. Лісовий фонд України (характеристика).
51. Основні функції управління лісовим фондом.
52. Право лісокористування.
53. Право спеціального використання лісових ресурсів.
54. Види лісних користувань.
55. Побічні лісокористування та їх характеристика.
56. Правовий режим лісів 1-ї та 2-ї групи.
57. Охорона лісів.
58. Відповідальність за порушення лісового законодавства.
59. Цивільного-правова відповідальність за порушення лісового законодавства.
60. Об'єкти тваринного світу.
61. Спеціальне використання об'єктів тваринного світу.
62. Право власності на тваринний світ.
63. Охорона тваринного світу.
64. Відповідальність за порушення законодавства про тваринний світ.
65. Атмосферне повітря як об'єкт правової охорони.
66. Обов'язки суб'єктів, щодо охорони атмосферного повітря.
67. Використання атмосферного повітря, як сировини основного виробничого призначення.
68. Охорона атмосферного повітря.
69. Стандартизація і нормування в галузі охорони атмосферного повітря.
70. Контроль та нагляд в галузі охорони атмосферного повітря.
71. Поняття надр.
72. Основні функції управління державним фондом надр.

73. Власність на надра.
 74. Види користування надрами.
 75. Строки користування надрами.
 76. Користувачі надр. Їх права і обов'язки.
 77. Охорона надр.
 78. Право землевласників та землекористувачів на добування корисних копалин місцевого значення, торфу та прісних підземних вод.
 79. Порядок забудови площ залягання корисних копалин.
 80. Охоронні зони території та об'єктів природно-заповідного фонду України.
 81. Особливості правового режиму об'єктів природно-заповідного фонду України.
 82. Природні заповідники і їх правовий режим.
 83. Національні природні парки їх правовий режим.
 84. Зоологічні парки та їх правовий режим.
 85. Заказники і їх правовий режим.
 86. Охорона природно-заповідного фонду.
 87. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд.
 88. Поняття екологічних прав громадян як межі дозволеної поведінки в сфері екології. Зміст і правова природа екологічних прав громадян, їхні особливості.
 89. Класифікація екологічних прав громадян, її основні критерії.
 90. Обмеження, зупинення та припинення екологічних прав.

9. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)								Підсумковий контроль (залік)	Підсумкова кількість балів
Max 60%								40 %	100%
T 1	T 2	T 3	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного	не зараховано з можливістю

		складання	повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Основна

1. Андрейцев В.І. Екологічне право: Курс лекцій: Навч. посібник для юрид. фак. вузів. - К.: Вентурі, 1996. - 208.
2. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки: Навч. та наук.-практ. посібн. - К.: Знання-Прес, 2002. - 331 с.
3. Андрейцев В. І. Правові засади земельної реформи і приватизації земель в Україні: Навч.-практ. посіб.- К.: Істина, 1999.- 320 с.
4. Бабенко В. І., Руденко М.В. Прокурор у галузі охорони довкілля: Сутність, повноваження, організація: Навч. посібник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. - К. : Видавничий дім "Ін Юре", 2005. -- 408с. -- Бібліогр.: с. 366-405.
5. Балюк Г.І. Екологічне право України: Конспект лекцій у схемах (Загальна і Особлива частини): Навч. посібник. - К.: Юрінком Інтер, 2006 . - 192 с.
6. Бобкова А.Г. Рекреационное право: Учеб. пособие. - Донецк: ДонНУ, 2000. - 249 с.
7. Боголюбов С.А. Экологическое право. Учебник для вузов. - М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА - ИНФРА). 2000. - 448 с.
8. Боголюбов С.А. Экологическое право: Учебник для вузов. - М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА М, 1999. - 448 с.
9. Гетьман А. П. Вступ до теорії еколого-процесуального права України: навч. посібник. - Х.: Основа, 1998. - 208 с.
1. Дмитренко, І. А. Екологічне право України [Текст] : підручник / І. А. Дмитренко ; Мін-во внутрішніх справ України. – К. : Юрінком, 2001. – 352 с.
2. Дубовик О.Л. Экологическое право: учеб. - 2-е изд. перераб. и доп. - М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. - 688 с.
11. Дубовик О.Л., Кремер Л, Люббе-Вольф Г. Экологическое право: Учебник / Отв. ред. О.Л. Дубовик. - М.: Изд-во Эксмо, 2005. - 768 с.
12. Екологічне право України: Підручник для студентів юрид. вищ. навч. закладів / В.К. Попов, А.П. Гетьман, С.В. Разметаев та ін.; За ред. В.К. Попова, А.П. Гетьмана. - Харків: Право, 2001. - 479 с.

13. Екологічне право України: Підручник для студентів юрид. вищ. навч. закладів / В.К. Попов, А.П. Гетьман, С.В. Разметаев та ін.; За ред. В.К. Попова, А.П. Гетьмана. - Харків: Право, 2007. - 485 с.
14. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / Г.І. Балюк, М.В. Краснова, Ю.С. Шемшученко та інші; За ред. Ю.С. Шемшученка. - К.: "Юридична думка", 2005. - 848 с.
15. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / Г.І. Балюк, М.В. Краснова, Ю.С. Шемшученко та інші; За ред. Ю.С. Шемшученка. - К.: "Юридична думка", 2008. - 856 с.
16. Екологічне право: Особлива частина: Підруч. для студ. юрид. вузів і фак.: Повний акад.курс / В.І. Андрейцев, Г.І. Балюк, М.В. Краснова та ін.; За ред. акад. АПрН В. І. Андрейцева. - К.: Істина, 2001. - 544 с.
17. Земельне право України: Підручник / М. В. Шульга (кер. авт. кол.), Г. В. Анісімова, Н. О. Багай, А. П. Гетьман та ін.: За ред М. В. Шульги. - К.: Юрінком Інтер, 2004. - 368 с.
18. Земельное право Украины: Учеб. пособие / Авт. кол.: Беженарь А.М., Бердников Е.С., Бондар Л.А. и др.; Под ред. Погребного А.А., Каракаша И.И. - К.: Истина, 2002. - 496 с.
19. Зеркалов Д.В. Екологічна безпека: управління, моніторинг, контроль. Посібник. - К.: КНТ, Дакор, Основа, 2007. - 412 с.
20. Кобецька, Н. Р. Екологічне право України : навч. посібник [Текст] / Н. Р. Кобецька. – К. : Юрінком Інтер, 2007. – 352 с.
21. Крассов О.И. Экологическое право: [Учебник] / Крассов О.И. - М.: Дело, 2001. - 768 с.
22. Кремер Л. Экологическое право Европейского Союза / Л. Кремер, Г. Винтер. - М.: Издательский Дом «Городец», 2007. - 144 с.
23. Лукьянов А.С. Биозтика с основами биоправа: Учебное пособие. - М.: Научный мир, 2008. – 360 с.
24. Мунтян В.Л. Правова охорона природи УРСР. К.: "Вища школа", 1973. - 203 с.
25. Мухитдинов Н.Б. Основы горного права. - Алма-Ата: "Казахстан", 1983. - 248 с.
26. Мухитдинов Н.Б. Правовые проблемы пользования недрами. - Алма-Ата: "Наука", 1972. - 334 с.
27. Петров В. В. Экологическое право России. Учебник для вузов. - М.: Издательство БЕК, 1995. - 557 с.
28. Петров В. В. Экологическое право: Схемы и методика решения

задач. - М., 1989. - 192 с.

29. Советское природоресурсовое право и правовая охрана окружающей среды. Общ. часть. Вовк Ю. А. - Х.: Выща школа. Изд-во при Харьк. Ун-те. - 1986.

169 с.

30. Экологическое право: [учебник для вузов] / [Боголюбов С.А., Горохов Д.Б., Гумерова А.Р. и др.]; под. ред. С.А. Боголюбова. - М.: Высшее образование, 2007. - 485 с.

31. Экологическое право: Курс лекций и практикум / [Ю.Е. Винокуров, С.Л. Байдаков, А.Ю. Винокуров и др.]; Под ред. проф. Ю. Е. Винокурова. - М.: Изд-во "Экамен", 2007. - 543 с.

32. Экологическое право Украины: Учебн. Пособие. / [А.В. Анисимова, А.П. Гетьман, В.И. Гордеев и др.]; Отв. ред. А.П. Гетьман, М.В. Шульга. - Х.: ООО "Одиссей", 2007. - 464 с.

33. Экологическое право [Текст] : учебник / ред. В. В. Гучков. – М. : Закон и право : ЮНИТИ, 2000. – 415 с.

34. Экологическое право [Текст] : учебник / С. А. Боголюбов ; Ин-т законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве РФ. – М. : НОРМА : Инфра-М, 1999. – 448 с.

33. Яковлев В. Н. Экологическое право. - Кишинев: Штиинца, 1988. - 344 с.

Додаткова

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. - 1984. - Додаток до № 51. - Ст. 1122.

3. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - N 36. - Ст. 340.

4. Лісовий кодекс України в редакції Закону України від 8 лютого 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2006. - N 21. Ст. 170.

5. Закон України "Про охорону атмосферного повітря" в редакції Закону України від 21.06.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - N 48. - Ст. 252.

6. Закон України "Про рослинний світ" від 09.04.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - N 22-23. Ст. 198.

7. Закон України "Про тваринний світ" від 13.12.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - N 14. - Ст. 97.

8. Закон України "Про безпечність та якість харчових продуктів" в

редакції Закону України від 5 вересня 2005 р. // Офіційний вісник України. - 2005. - N 42. - Ст. 2641.

9. Закон України "Про питну воду та питне водопостачання" від 10.01.2002 р. // Офіційний вісник України. - 2002.- N 6. - Ст. 223.

10. Закон України Про Червону книгу України" від 07.02.2002 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - N 30. - Ст. 201.

11. Закон України "Про виключну (морську) економічну зону України" // Відомості Верховної Ради України. - 1995. - N 21. - Ст. 152.

12. Закон України "Про природно-заповідний фонд України" від 16.06.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - N 34. - Ст. 502.

13. Закон України "Про екологічну мережу України" // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - N 45. - Ст. 502.

14. Закон України "Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000 - 2015 роки" від 21.09.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - N 47. - Ст. 405.

15. Закон України "Про мисливське господарство і полювання" від 22.02.2000 р. // Офіційний вісник України. - 2000. - N 12. - Ст. 442.

16. Закон України "Про курорти" від 05.10.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - N 50. - Ст. 435.

17. Закон України "Про Кабінет Міністрів України" від 16.05.2008 р. // Офіційний вісник України. - 2008. - N 36. - Ст. 1196.

18. Закон України "Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу "Курортотопіс Трускавець" від 18.03.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - N18. - Ст. 139.

19. Закон України "Про охорону культурної спадщини" від 08.06.2000 р. // Офіційний вісник України. - 2000. - N 27. - Ст. 1112.

20. Закон України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" від 28 лютого 1991 р. № 796-ХІІ // Відомості Верховної Ради. - 1991. - № 16. - Ст. 200.

21. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25 червня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 41. - Ст. 546.

22. Закон України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи" від 27 лютого 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 16. - Ст. 198.

23. Закон України "Про ветеринарну медицину" в редакції Закону України від 16 листопада 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2007. - № 5 - 6. - Ст. 53.

24. Закон України "Про інформацію" від 2 жовтня 1992 р. // Відомості

Верховної Ради. - 1992. - № 48. - Ст. 650.

25. Закон України "Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів" від 31.05.2007 р. // Офіційний вісник України. - 2007. - N 45.

26. Закон України "Про основи містобудування" від 16 листопада 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - №. 52. - Ст. 683.

27. Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" від 19 листопада 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 4. - Ст. 19.

28. Закон України "Про затвердження Загальнодержавної програми охорони та відтворення довкілля Азовського і Чорного морів" від 22 березня 2001 р. // Офіційний вісник України. - 2001. - N 17. - Ст. 717.

29. Закон України "Про цивільну оборону України" від 3 лютого 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 14. - Ст. 124.

30. Декрет Кабінету Міністрів України "Про державний нагляд за додержанням стандартів, норм і правил та відповідальність за їх порушення" від 8 квітня 1993 р. № 30-93 // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 23. - Ст. 247.

31. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами" від 30 травня 2011 р.

№ 615 // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-%D0%BF>

1. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про Міністерство аграрної політики України" 1 листопада 2006 р. N 1541 // Офіційний вісник України. - 2006. - N 45. - Ст. 2999.

2. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження критеріїв розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику їх господарської діяльності для навколишнього природного середовища та періодичності здійснення заходів державного нагляду (контролю)" від 19 березня 2008 року № 212 // Офіційний вісник України. - 2008. - № 23. - Ст. 686.

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про схвалення Концепції національної екологічної політики України на період до 2020 року" від 17 жовтня 2007 р. N 880-р // Офіційний вісник України. - 2007. - N 79. - Ст. 2961.

11. Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
6. <http://www.konspect.com> - Навчальний портал «Готуємось до занять»
7. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал
8. <http://student.pp.ua/load> - Студентський портал України
9. <http://studrada.com.ua/libonline> - Центральний юридичний портал України
10. <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/index> - Державна пенітенціарна служба України
11. <http://pen.div.co.ua/> - Інститут кримінально-виконавчої служби